

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

NADALI AGHELI KOHNE SHAHRI BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/12633

Karar Tarihi : 9/9/2015

Başkan : Burhan ÜSTÜN

Üyeler : Nuri NECİPOĞLU

Hicabi DURSUN

Kadir ÖZKAYA

Rıdvan GÜLEÇ

Raportör : Okan TAŞDELEN

Başvurucu : Nadali AGHELI KOHNE SHAHRI

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvurunun; somut delil olmaksızın mahkûm edilmesi, kendisi için ayrı bir avukat atanmaması, gerekçeli kararın geç tebliğ edilmesi ve sadece İran uyruklu sanıkların örgüt kapsamında değerlendirilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiği iddiaları hakkındadır.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 31/7/2014 tarihinde İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde belirlenen eksiklikler tamamlanmış ve başvuruda, Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm İkinci Komisyonunca 31/3/2015 tarihinde, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve UYAP aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

5. İstanbul 17. Ağır Ceza Mahkemesi, 29/11/2013 tarihli ve E.2012/123, K.2013/69 sayılı kararıyla, başvurunun da aralarında bulunduğu İran nüfusuna kayıtlı beş sanığın suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olmak suçundan ve başvuru ile birlikte dört sanığın örgüt faaliyeti çerçevesinde uyuşturucu madde ticareti yapma suçundan cezalandırılmasına hükmetmiştir. Mahkeme, Türk vatandaşı olan ve aynı dosyada yargılanan

dokuz sanığın suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olmak suçundan beraatine karar vermiş fakat aynı kişileri uyuşturucu madde ticareti yapmak suçundan mahkûm etmiştir. İnan doğumlu iki sanık hakkındaki dosya ise ifadelerinin alınamaması nedeniyle tefrik edilmiştir.

6. Başvurucu 2/12/2013 tarihinde, kararı temyiz ettiğine ilişkin bir dilekçeyi İstanbul 17. Ağır Ceza Mahkemesine sunmuştur.

7. Dava, daha sonra İstanbul 16. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2012/1 sayılı dosyasına kaydedilmiştir.

8. Gerekçeli karar, başvurucuya tebliğ edilmesi için 16/6/2014 tarihinde ceza infaz kurumuna gönderilmiştir.

9. İlk derece mahkemesinin kararının temyiz incelemesi, hâlen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı aşamasında devam etmektedir.

10. Başvurucu 31/7/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

11. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Esas hakkında inceleme" kenar başlıklı 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası şöyledir:

"(7) Bireysel başvuruların incelenmesinde, bu Kanun ve İçtüzükte hüküm bulunmayan hâllerde ilgili usul kanunlarının bireysel başvurunun niteliğine uygun hükümleri uygulanır."

12. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) "Bireysel başvuru harcı ve adli yardım" kenar başlıklı 62. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) Adli yardım talepleri, genel hükümlere göre başvuruların kabul edilebilirliği hakkında karar verecek Bölüm veya Komisyonlar tarafından hükme bağlanır."

13. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Adli yardımdan yararlanacak kişiler" kenar başlıklı 334. maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Kendisi ve ailesinin geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin, gereken yargılama veya takip giderlerini kısmen veya tamamen ödeme gücünden yoksun olan kimseler, iddia ve savunmalarında, geçici hukuki korunma taleplerinde ve icra takibinde, taleplerinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması kaydıyla adli yardımdan yararlanabilirler.

...

(3) Yabancıların adli yardımdan yararlanabilmeleri ayrıca karşılıklılık şartına bağlıdır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

14. Mahkemenin 9/9/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurucunun 31/7/2014 tarihli ve 2014/12633 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

15. Başvurucu, aleyhine somut delil bulunmamasına rağmen sadece telefon görüşmelerinin yorumlanması sonucunda mahkûm edildiğini, yargılama sürecinde kendisine ayrı bir müdafî atanmadığını, bir avukatın diğer bazı sanıklarla birlikte kendisini de temsil ettiğini, gerekçeli kararın süresinde yazılmaması nedeniyle sekiz ay boyunca temyiz hakkını kullanamadığını ve etkin incelemeden yoksun bırakıldığını belirterek savunma hakkını da içerecek şekilde adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca sadece İran uyruklu sanıkların örgüt kapsamında değerlendirilmesinin ayrımcılık yasağına aykırı olduğunu iddia etmiştir. Başvurucu, adli yardıma hükmedilmesini ve tazminat ile tahliyesine karar verilmesini talep etmiştir.

B. Değerlendirme

1. Adli Yardım Talebi Yönünden

16. Başvurucu, cezaevinde bulunduğunu ve maddi imkânlarının olmadığını belirterek adli yardım talep etmiştir.

17. 6216 sayılı Kanun'un 49. maddesi ile İhtüzük'ün 62. maddesiyle yapılan göndermeler doğrultusunda, adli yardım talepleri 6100 sayılı Kanun'da yer alan hükümler uyarınca karara bağlanacaktır. 6100 sayılı Kanun'un 334. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca ise adli yardım talebinin kabul edilmesi için yabancılar bakımından ayrıca karşılıklılık şartının gerçekleşmesi de aranmıştır.

18. Bununla birlikte, 6216 sayılı Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrasında, diğer usul kanunlarda yer alan hükümlerin, bireysel başvurunun niteliğine uygun düşükleri ölçüde uygulanacağı ifade edilmektedir. Bu kapsamda bir değerlendirmeye gidildiğinde temel hak ve özgürlüklerinin kamu makamları tarafından ihlal edildiği iddiasında bulunan yabancı bir kişinin sunduğu adli yardım talebinin, sadece karşılıklılık ilkesine uyulmadığı gerekçesiyle reddedilmesinin, bireylerin hak ve özgürlüklerini merkeze alan bireysel başvurunun ruhuyla bağdaşmayacağı anlaşılmıştır.

19. Dolayısıyla yabancı uyruklu olan başvurunun adli yardım talebinin, karara bağlanması için karşılıklılık şartının karşılanıp karşılanmadığına yönelik bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

20. Somut olayda, hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunan yabancı uyruklu başvurunun, sosyal güvenlik kapsamında bir geliri, adına kayıtlı taşıtı veya taşınmaz malı tespit edilememiştir ve geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu sunduğu belgeden anlaşılmaktadır. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013, §§ 22-30) kararında belirtilen adli yardım talebinin değerlendirilmesine ilişkin ilkeler temelinde, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulü gerekir.

2. Kabul Edilebilirlik Yönünden

21. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvuru formu ve ekleri incelendiğinde başvurunun iddialarının özünün, mahkûmiyetiyle sonuçlanan yargılamanın adil yürütülmediğine yönelik olduğu görülmektedir. Başvurunun, gerekçeli kararın geç tebliğ edilmesi nedeniyle temyiz hakkını etkili kullanmadığı ve sadece İran uyruklu kişilerin örgüt kapsamında suçlu bulunmasının ayrımcılık oluşturduğu yönündeki şikâyetlerinin de

Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan "adil yargılanma hakkı" kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

22. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi şöyledir:

"... Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

23. 6216 sayılı Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"İhlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörölmüş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir."

24. Temel hak ve özgürlöklere saygı, devletin tüm organlarının anayasal ödevi olup bu ödevin ihmal edilmesi nedeniyle ortaya çıkan hak ihlallerinin düzeltilmesi idari ve yargısal makamların görevidir. Bu nedenle, temel hak ve özgürlöklere ihlal edildiği iddialarının öncelikle idari merciler ve derece mahkemeleri önünde ileri sürölmesi, bu makamlar tarafından değerlendirilmesi ve bir çözüme kavuşturulması esastır (Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt, B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 16).

25. Yukarıda anılan Anayasa ve Kanun hükümleri uyarınca Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, iddia edilen hak ihlallerinin derece mahkemelerince düzeltilmemesi hâlinde başvurulabilecek ikincil nitelikte bir kanun yoludur. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği, bireysel başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Bu ilke uyarınca, başvuru Anayasa Mahkemesi önüne getirdiği şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve kanıtları zamanında bu makamlara sunması ve aynı zamanda bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir. Olağan denetim mekanizmaları önünde bu şekilde ileri sürölüp takip edilmeyen temel hak ve özgürlöklere ihmaline ilişkin iddialar, Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuru konusu yapılamaz (Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt, § 17).

26. Mevcut başvuruda, ilk derece mahkemesi kararının temyiz incelemesi hâlen sürmektedir.

27. Başvurucunun; mahkûmiyetine yetecek yeterli delil bulunmadığı, yargılamada ayrı bir avukat tarafından temsil edilmesi gerektiği ve örgüt faaliyeti kapsamında sadece kendisinin de dâhil olduğu İran uyruklu kişilerin suçlu bulunmasının haksız olduğu yönündeki şikâyetlerini temyiz incelemesinde ileri sürebilme ve ileri sürmüş ise bu şikâyetlerin temyiz aşamasında değerlendirilme imkânı bulunmaktadır. Bu çerçevede, kanun yolunda ileri sürölünecek iddiaları değerlendirecek olan temyiz sürecinin sonucu beklenmeden adil yargılanma hakkı şikâyetlerinin bireysel başvuruya konu edildiği görölmüştür. Aynı şekilde, gerekçeli kararın geç tebliğ edilmesi nedeniyle başvuru etkin bir incelemeden yoksun kalıp kalmadığı hususu da yargılama sonucuyla ilişkilidir. Diğer yandan, başvuru geç tebliğ dolayısıyla temyiz hakkından mahrum bırakılması ya da temyize yönelik iddialarını kaleme almak için gerekli zaman ve imkânlardan yoksun bırakılması söz konusu değildir.

28. Açıklanan nedenlerle, başvuru yolları tüketilmeden temel hak ve özgürlöklere ihlal edildiği iddiasının, bireysel başvuru konusu yapıldığı anlaşıldığından başvuru şikâyetlerinin "başvuru yollarının tüketilmemiş olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

A. Başvurucunun adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Başvurunun, “başvuru yollarının tüketilmemiş olması” nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Adli yardım talebinin kabulüyle geçici muafiyet sağlanan yargılama giderlerinin tahsilinin başvurunun mağduriyetine neden olacağı anlaşılınca, 6100 sayılı Kanun’un 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca başvurunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

9/9/2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ